

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 17.3.2010
COM(2010)103 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ**

**Двугодишен доклад за специалната рамка за подпомагане на традиционните
доставчици на банани от страните от АКТЬ**

SEC(2010)331

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Специалната рамка за подпомагане (СРП) за традиционните доставчици на банани от страните от АКТБ бе създадена през 1999 г. с цел да бъдат подпомогнати тези доставчици да се адаптират към изменящата се международна конкуренция, като нейният срок изтече през декември 2008 г. СРП бе насочена към 12 традиционни доставчици на банани: Белиз, Камерун, Кабо Верде, Кот д'Ивоар, Доминика, Гренада, Ямайка, Мадагаскар, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът и Гренадини (наричана по-нататък Сейнт Винсът), Сомалия и Суринам. По схемата на СРП бяха предоставени общо около 376 млн. EUR.

Целите бяха или подобряване на конкурентоспособността на традиционните производители на банани от страните от АКТБ или, ако това вече не бе осъществимо, поддържане на разнообразието. Целта трябваше да бъде постигната за проекти, замислени, за да доведат до:

- нарастване на производителността;
- подобряване на качеството;
- адаптиране на производството и маркетинга към стандартите за качество на ЕС;
- създаване на организации на производителите, които са насочени към подобрения в маркетинга, както и за развитието на екологични методи на производство, включително лоялна търговия,
- разработване на маркетингови стратегии, замислени, за да отговорят на изискванията на общата организация на пазара на ЕС;
- подпомагане на производителите за разработване на екологични методи на производство, включително и лоялна търговия,
- поддържане на разнообразие, в случай че конкурентоспособността в сектора се окаже нетрайна.

Годишното разпределение на средствата по държави се основаваше на разликата в конкурентоспособността в сравнение с доставчици от трети държави и на значението на производството на банани за икономиката на всяка една страна от АКТБ¹. Годишният бюджет постепенно намаля от 44,5 млн. EUR (1999 г.) на 29,2 млн. EUR (2008 г.). До 2003 г. алгоритмът за разпределение беше замислен с цел предоставяне на повече помощ за държави, които са засегнати от по значителна разлика в конкурентоспособността. От 2004 г. нататък държавите, постигнали ползи от конкурентоспособността си, получиха коефициент за намаление.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ:

На 22 април 1999 г. Съветът прие Регламент (ЕО) № 856/1999² относно установяване на специална рамка за подпомагане на традиционните доставчици на банани от страните от АКТБ. На 22 юли 1999 г. Комисията прие

¹ Методологията е подробно описана в Регламент (ЕС) № 1609/1999 на Комисията от 2 юли 1999 г., ОВ L 190, 23.7.1999 г., стр. 14.

² ОВ L 108, 27.4.1999 г., стр. 2.

Регламент (ЕО) № 1609/1999³ за определяне на подробни правила за приложение.

През 2007 г. и 2008 г. бюджетният ред беше съответно от 28,67 млн. EUR и 29,226 млн. EUR. Решенията на Комисията за определяне на сумите по държави бяха приети на 23 април 2007 г.⁴ и на 21 април 2008 г.⁵

В член 9 от регламента на Съвета се посочва следното: *до 31 декември 2000 г., а впоследствие на всеки две години, Комисията представя пред Европейския парламент и пред Съвета доклад за действието на настоящия регламент, придружен при необходимост от предложения.* Настоящият доклад обхваща 2007 г. и 2008 г.⁶ и е придружен от работен документ на службите.

3. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПАЗАРА

Европейският съюз (ЕС) е най-големият потребител и вносител на банани в света. В сравнение с 2007 г. през 2008 г. в ЕС бяха консумирани 5 416 449 t. (посочено по-долу като t.) банани (+3,5 %), от които 4 848 889 t. (+3.7%) бяха внос от трети държави и 567 560 t. (+2,3%) бяха с местен произход. През 2008 г. САЩ внесоха 3 976 146 t. банани, което представлява спад от 0,7 % спрямо предишната година. Почти цялото количество банани, внесено от САЩ, е с произход от Централна и Южна Америка (като количеството банани с произход от страните от АКТБ представлява 0,003 % от общия внос).

Пазарът на банани в ЕС е снабдяван от държави по схемата за най-облагодетелствена нация (НОН) (главно държави от Централна и Южна Америка), страни от АКТБ и местни производители.

През 2008 г. количеството банани по схемата на НОН, които бяха консумирани в ЕС, беше 72,5 %, докато количеството банани от страни от АКТБ беше 17 %, а останалите 10,5 % бяха произведени в ЕС. Основните доставчици на банани по схемата на НОН бяха Еквадор, Колумбия и Коста Рика, съответно с 1 328 033, 1 278 133 и 893 395 t. внесени количества. В рамките на същата година основните доставчици от страните от АКТБ бяха Камерун, Кот д'Ивоар и Доминиканската република, които изнесоха съответно 279 530, 216 583 и 170 396 t.

Кабо Верде, Гренада, Мадагаскар и Сомалия не изнасят вече банани за ЕС.

4. ТЪРГОВСКИ РЕЖИМ НА ЕС

От 1 януари 2006 г. ЕС прилага тарифа за НОН от 176 евро/t. за внос на банани в съответствие с ангажиментите на ЕС за преминаване от предишната система на квоти към режим, включващ само тарифни мерки. Статистическите данни във връзка с въздействието на новия режим върху вноса сочат, че той поддържа условията за достъп до пазара, като същевременно вносът е нараснал.

³ ОВ L 190, 23.7.1999 г., стр. 14.

⁴ Решение на Комисията 2007/1744/С.

⁵ Решение на Комисията 2008/1424/С.

⁶ Предишният доклад обхващаше 2005 г. и 2006 г.: COM(2006) 806 окончателен.

В рамките на този период бананите с произход от най-слабо развитите държави се възползваха от свободен от мита и квоти достъп до пазара на ЕС в рамките на инициативата „Всичко освен оръжие“. От 1 януари 2008 г. насам същото се отнася и до банани с произход от страни от АКТБ, които са сключили споразумения за създаване на споразумения за икономическо партньорство (СИП) или водещи до такива споразумения. Всички страни от АКТБ, които не са сред най-слабо развитите държави и които са изнесли банани през 2007 г., започнаха преговори или подписаха временни или цялостни СИП.

5. ФИНАНСОВИ РЕШЕНИЯ

5.1. Бюджетен ред за 2007 г.

След приемането на финансовите предложения дванайсетте финансови споразумения бяха подписани в началото на 2008 г. за 28,67 млн. EUR (таблица 1).

Около 42 % от средствата са предназначени за подобряване на конкурентоспособността на сектора за износ на банани в четири държави бенефициери и 58 % от средствата - за поддържане на разнообразие в осем държави бенефициери (графики 1 и 2).

5.2. Бюджетен ред за 2008 г.

След приемането на финансовите предложения дванайсетте финансови споразумения бяха подписани в началото на 2009 г. за 29,23 млн. EUR (таблица 1).

**Таблица 1: Бюджетен ред 21 06 05 Банани (предишен В7-8710)
1999 – 2008 г.**

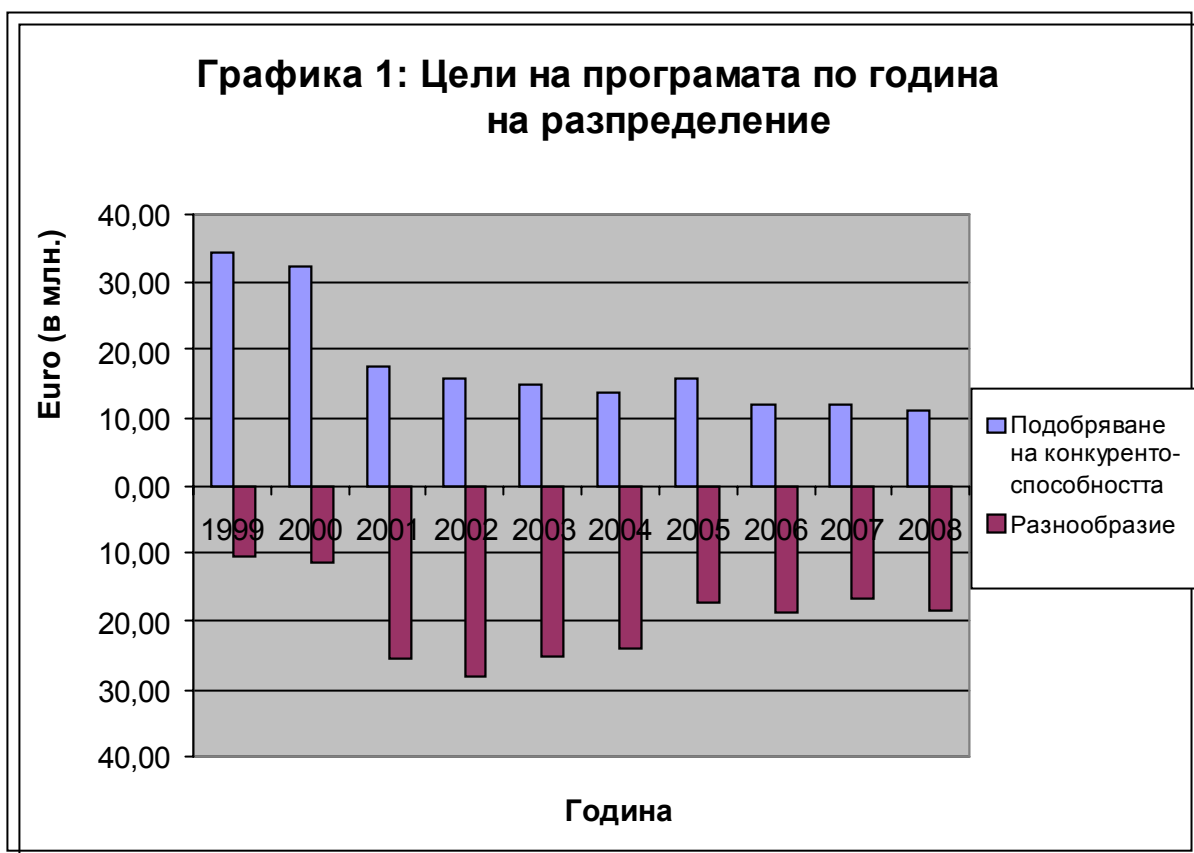
Държави от Карибския басейн	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	Общо
Белиз	3 100 000	3 100 000	3 450 000	3 500 000	3 200 000	2 930 000	2 490 000	2 110 000	1 800 000	2 039 000	27 719 000
Ямайка	5 300 000	5 300 000	5 000 000	4 700 000	4 400 000	4 830 000	4 110 000	3 490 000	2 970 000	2 525 000	42 625 000
Доминика	6 500 000	6 500 000	6 700 000	6 400 000	5 900 000	5 300 000	4 510 000	3 830 000	3 260 000	3 603 000	52 503 000
Сейнт Лусия	8 500 000	8 875 000	9 200 000	8 800 000	8 000 000	7 260 000	6 170 000	5 410 000	4 600 000	4 808 000	71 623 000
Сейнт Винсент	6 100 000	6 450 000	6 400 000	6 100 000	5 600 000	5 330 000	4 530 000	3 850 000	3 270 000	3 463 000	51 093 000
Гренада	1 000 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	5 500 000
Суринам	3 100 000	2 700 000	2 700 000	2 500 000	2 200 000	2 310 000	1 960 000	1 670 000	1 420 000	1 207 000	21 767 000
Общо	33 600 000	33 425 000	33 950 000	32 500 000	29 800 000	28 460 000	24 270 000	20 860 000	17 820 000	18 145 000	272 830 000
Африкански държави											
Камерун	6 200 000	5 700 000	5 600 000	5 100 000	4 500 000	4 380 000	3 720 000	3 210 000	4 260 000	4 607 000	47 277 000
Кот д'Ивоар	4 700 000	4 350 000	2 850 000	2 600 000	2 100 000	1 380 000	3 750 000	4 120 000	4 310 000	4 386 000	34 546 000
Сомалия	NA	NA	600 000	2 800 000	2 600 000	2 070 000	1 760 000	1 500 000	1 280 000	1 088 000	13 698 000
Кабо Верде	NA	600 000	NA	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	4 100 000
Мадагаскар	NA	NA	NA	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	3 500 000
Общо	10 900 000	10 650 000	9 050 000	11 500 000	10 200 000	8 830 000	10 230 000	9 830 000	10 850 000	11 081 000	103 121 000
ОБЩ СБОР	44 500 000	44 075 000	43 000 000	44 000 000	40 000 000	37 290 000	34 500 000	30 690 000	28 670 000	29 226 000	375 951 000

Около 37 % от средствата са предназначени за финансиране на дейности за подобряване на конкурентоспособността на сектора за износ на банани в три държави бенефициери от АКТБ. Около 63 % от средствата са предназначени за поддържане на разнообразие в останалите държави бенефициери (графика 1).

5.3. Цели на програмата

5.3.1. Стратегии за реагиране 1999—2008 г.

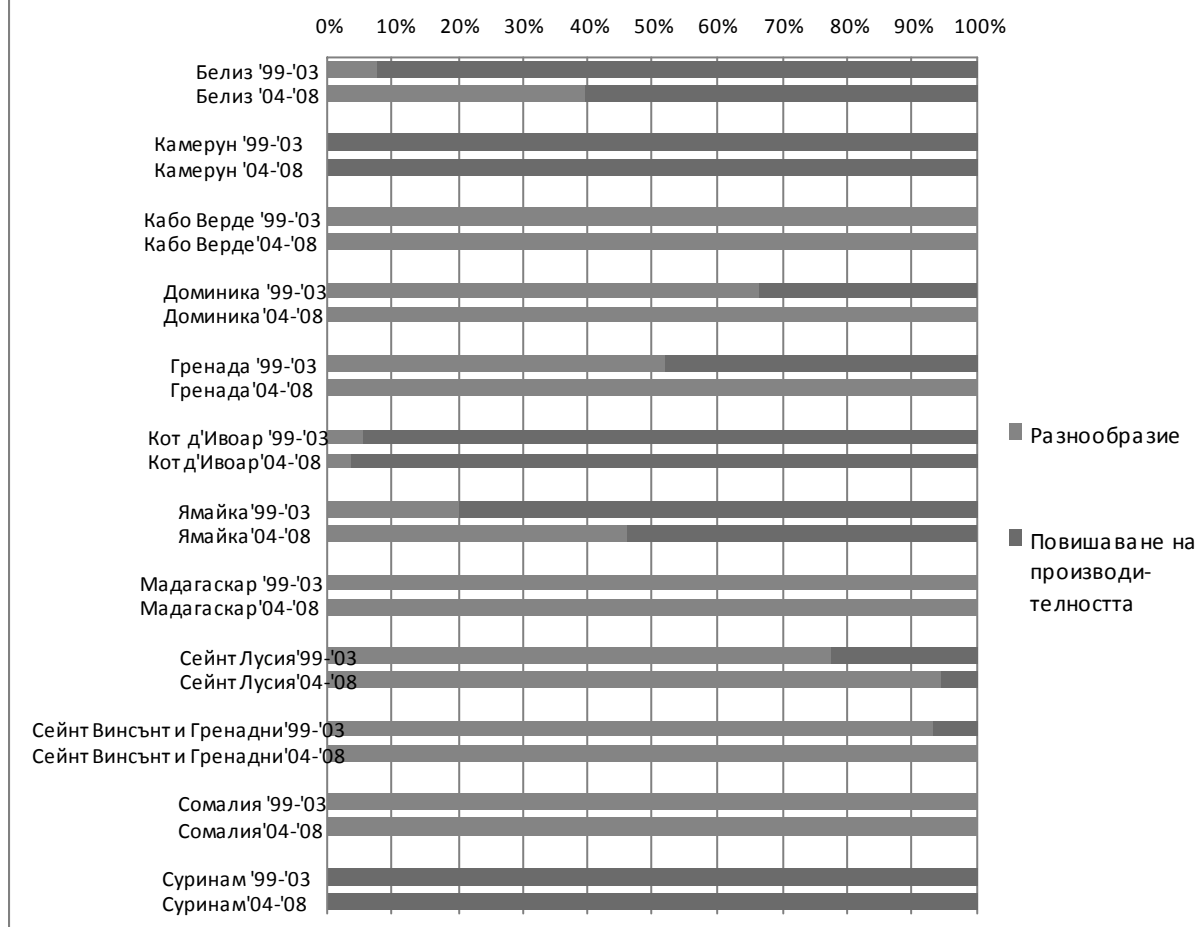
Първоначалните стратегии за подпомагане в сектора на бананите бяха насочени към конкурентоспособността в повечето държави и поддържане на разнообразие в земеделието в Кабо Верде, Мадагаскар и Сомалия. Сейнт Винсънт обединява и двете цели.

Стратегиите бяха актуализирани около 2002 г., като целта за Наветрените острови бе пренасочена към поддържане на разнообразие.

В Белиз и в Ямайка преразгледаните стратегии доведоха до разпределяне на по-голяма сума за развитие на селските райони с цел стимулиране на разнообразието на земеделската продукция, като по-слабият износ (в Ямайка) и по-високата производителност и ефикасност (в Белиз) доведоха до намаляване на нуждата от нискоквалифицирана работна ръка и изключиха най-малките производители на банани от пазара за износ.

Графика 2: Цели на програмата по държава в проценти от разпределените средства

5.3.2. Подобряване на конкурентоспособността

През 2005—2008 г. в три държави продължиха проектите за подобряване на конкурентоспособността на износителите на банани. През 2007—2008 г. Белиз отдели повече средства за поддържане на разнообразие. Ямайка използва само ограничени суми от средствата за подобряване на конкурентоспособността, въпреки че страната пострада от силни урагани и през двете години.

Дейностите, които се подпомагат в рамките на тази цел, са следните:

- подновяване на плантациите в Камерун, Суринам и Ямайка.
- инвестиции за получаване/запазване на EuepGAP и/или сертификати за качество ISO 14001⁷ в Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар, Ямайка и Суринам.
- обработка, пакетиране и складиране в Камерун, Кот д'Ивоар и Суринам.

⁷

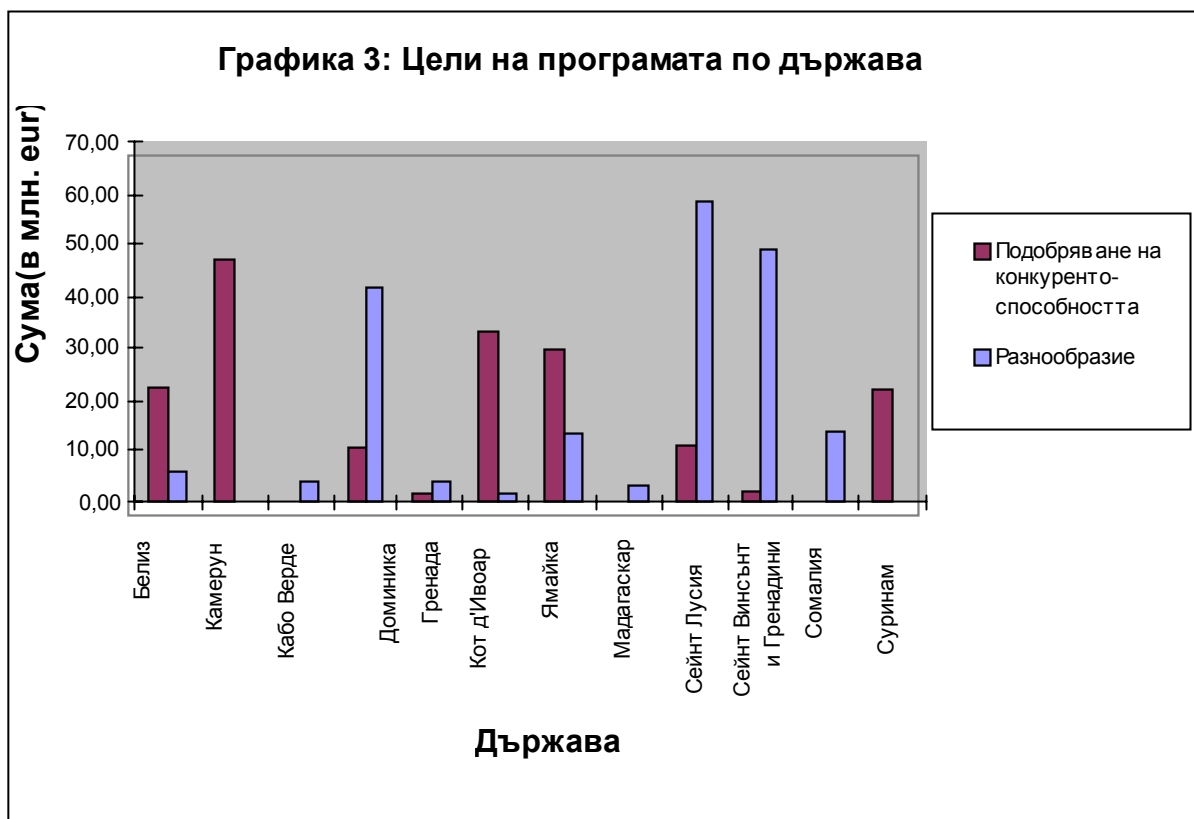
Големите европейски търговци на дребно налагат стандарти за качество.

- обществени инфраструктури в плантациите и социални микропроекти за работниците на плантациите в Белиз, Камерун и Кот д'Ивоар.
- техническа помощ в Камерун, Кот д'Ивоар и Ямайка и подкрепа на институциите за Белиз и Ямайка.

Програмите за подкрепа на конкурентоспособността представляваха почти 48% от общо разпределените средства в периода 1999 —2008 г. През 2007 г. и 2008 г. те спаднаха на 42 % и на 37 %.

Четири държави, които все още подкрепят тази цел (Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар и Суринам) запазиха или увеличиха количествата за износ към ЕС в периода 2006—2008 г.

Количествата за износ в Ямайка бяха засегнати от щетите, нанесени от урагани в периода 2007—2008 г.: 32 000 t. през 2006 г., 18 000 t. през 2007 г. и 0 през 2008 г..

5.3.3. Поддържане на разнообразие

Поддържането на разнообразие бе избрано от 8 държави през 2007 г. и от 9 през 2008 г. Кабо Верде, Доминика, Гренада, Мадагаскар, Сомалия, Сейнт Лусия и Сейнт Винсът спряха износа или намалиха значително износа в периода между началото на деветдесетте години и 2002 г. Доминика, Сейнт Лусия и Сейнт Винсът успяха да запазят износа от 2003 г. нататък на по-ниско равнище (около 20 %-30 % от обемите през 1993 г.). Белиз и Ямайка се насочиха към поддържане на разнообразие през 2007 г. и 2008 г. (графика 6).

Програмите за 2007—2008 г. включват:

- инвестиции в туристическия сектор за предоставяне на алтернативна трудова заетост за производителите на банани и за работниците в източната част на Карибите.
- поддържане на разнообразие в земеделието посредством развитие на градинарството за местния пазар в Мадагаскар и туристическата индустрия, както и на местни пазари в източната част на Карибите и в Ямайка; подкрепа на институциите за разширяване на селскостопанските информационни служби.
- укрепване на туризма и/или на частните сектори в източната част на Карибите.
- развитие на селските райони в Белиз, Кабо Верде, Ямайка и Сомалия (включително инвестиции в малки напоителни инсталации).
- техническа помощ и подкрепа на институциите във всичките 9 държави.

6. ПРИЛАГАНЕ

6.1. Общи положения

Въпреки че срокът на схемата изтече през декември 2008 г., текущите програми ще продължат за още няколко години.

Програмите се изпълняват при централизирано управление (в Гренада, Суринам, Камерун и Сомалия) и при отчасти децентрализирано управление (в Белиз, Ямайка, Доминика, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът, Кабо Верде, Кот д'Ивоар и Мадагаскар).

6.2. Поети задължения

Като цяло изпълнението на програмите нарасна бързо от 2007 г. насам, подпомагано от предприетите мерки. Както поетите задължения, така и плащанията през 2007 г. и 2008 г. бяха значително по-високи от разпределените средства (графика 4 и таблица 1), което доведе до намаляване на закъсненията.

ТАБЛИЦА 2: РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА

		ЕЛР
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани)		375 951 000,00
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани)		281 020 642,64
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани)		195 151 162,19
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани) (РАС) (включително за проекти, които не са подписани)		94 930 357,36
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани) (РАС) (включително за проекти, които не са подписани)		180 799 837,81
		ЕЛР
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани)	88 586 000,00	
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани)	15 585 626,72	17,6%
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани)	111 790 000,00	
Общо разпределени средства за проекти (включително за проекти, които не са подписани)	105 360 348,52	94,2%

В края на 2008 г. за 73 % от средствата бяха поети ангажименти за договори в сравнение с 48 % в края на 2006 г. (таблица 3). За разпределяне на по-голямата част от средствата за планирани договори бяха необходими средно две години след приемането на финансовите решения. Правят се усилия за намаляване на периода до 18 месеца максимум за средствата, разпределени през 2007—2008 г. Целта е да се разпределят повечето средства през 2010 г. освен за последващи оценки и одит.

В края на 2008 г. общо РАС⁸ бяха 27% в сравнение с 52% в края на 2006 г.

⁸

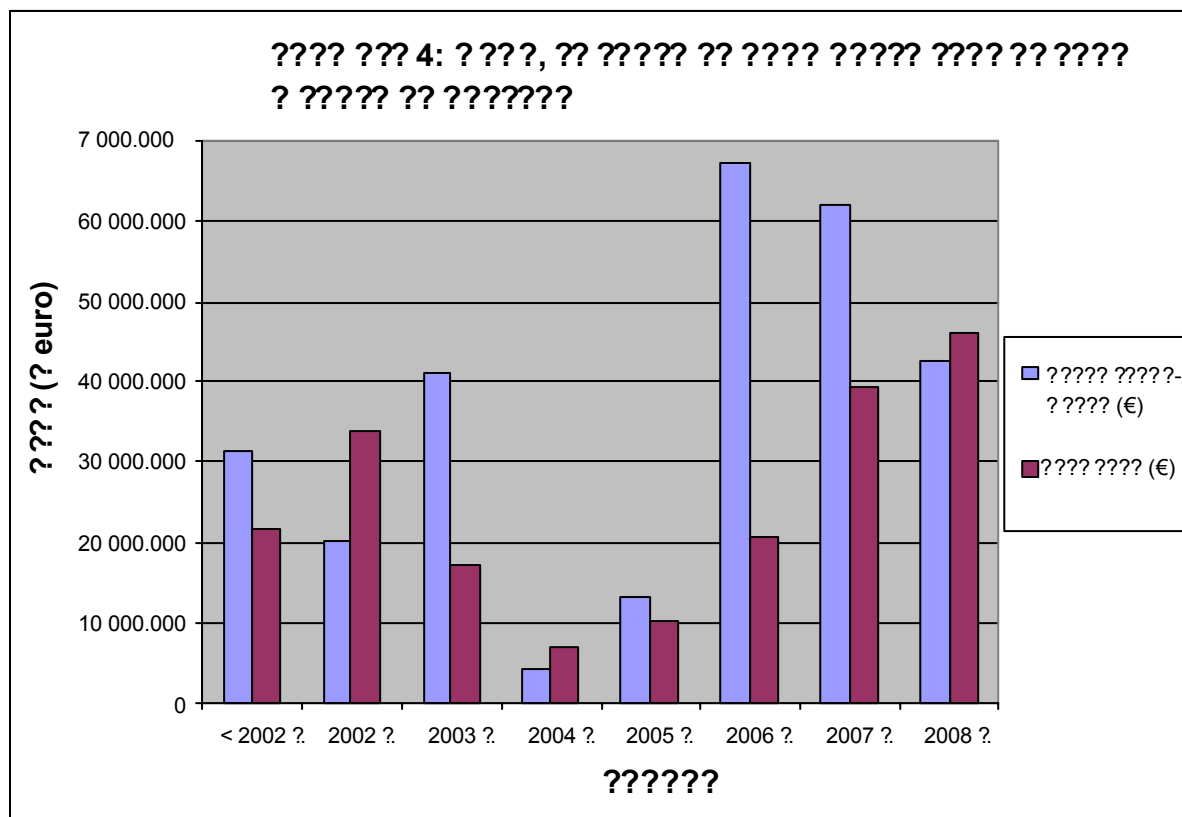
С РАС или оставащи суми, за които трябва да се сключи договор, се показва процента на средствата, разпределени за проекта, за който не е подписан договор за ремонт, снабдяване, услуги или договор за предоставяне на безвъзмездни средства или прогнози за програмата.

Таблица 3: Финансово състояние по година на разпределение

Всички държави	Година	Разпределяне (€)	Поети ангажименти (€)	Плащания (€)	RAC (€)	RAC %	RAL (€)	RAL %
	1999	44 500 000,00	43 475 608,78	42 095 728,17	1 024 391,22	2%	2 404 271,83	5%
	2000	44 075 000,00	39 934 158,83	33 462 635,64	4 140 841,17	9%	10 612 364,36	24%
	2001	43 000 000,00	40 483 859,31	34 977 171,91	2 516 140,69	6%	8 022 828,09	19%
	2002	44 000 000,00	36 181 040,48	22 480 047,18	7 818 959,52	18%	21 519 952,82	49%
	2003	40 000 000,00	37 249 522,44	23 573 857,92	2 750 477,56	7%	16 426 142,08	41%
	2004	37 290 000,00	35 385 028,32	20 854 670,49	1 904 971,68	5%	16 435 329,51	44%
	2005	34 500 000,00	32 725 797,76	12 574 525,20	1 774 202,24	5%	21 925 474,80	64%
	2006	30 690 000,00	13 496 220,72	4 420 564,68	17 193 779,28	56%	26 269 435,32	86%
	2007	28 670 000,00	2 089 406,00	711 961,00	26 580 594,00	93%	27 958 039,00	98%
	2008	29 226 000,00	0,00	0,00	29 226 000,00	100%	29 226 000,00	100%
Междинен сбор		375 951 000,00	281 020 642,64	195 151 162,19	94 930 357,36	25%	180 799 837,81	48%
	Проучвания	900 000,00	695 731,50	635 195,31	204 268,50	23%	264 804,69	29%
Общо		376 851 000,00	281 716 374,14	195 786 357,50	95 134 625,86	25%	181 064 642,50	48%

6.3. Извършени плащания

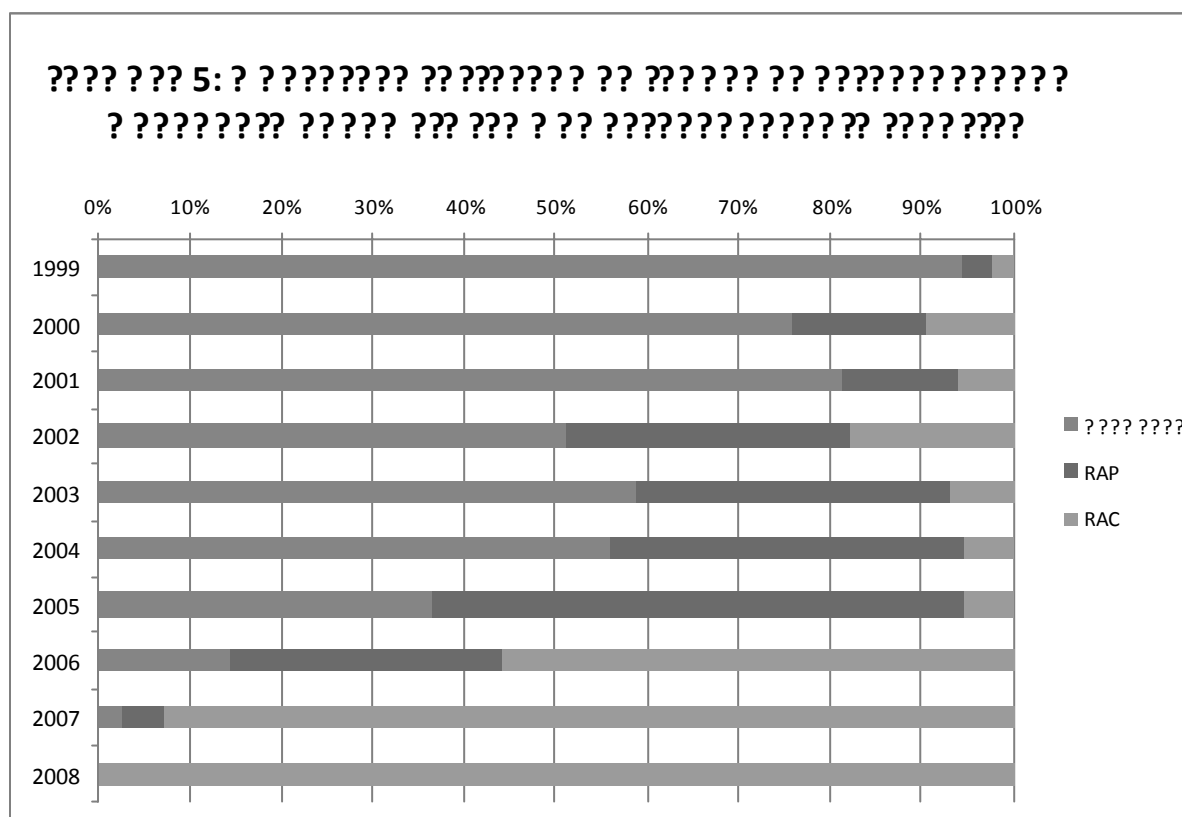
Като цяло в края на 2008 г. плащанията бяха 52 %, което представлява значително подобрение в сравнение с 35 % в края на 2006 г. (таблица 3).

От 2005 г. насам плащанията се увеличиха, като достигнаха 46 млн. EUR през 2008 г. – повече от два пъти в сравнение с 2006 г. Закъсненията бяха значително намалени. Плащанията плюс RAP⁹ се равняват на поетите задължения.

Очаква се плащанията да достигнат 60 млн. EUR през 2009 г. и 2010 г. Оставашите средства ще бъдат изплатени през 2011—2012 г. с изключение на последващите оценки и одити.

⁹ С RAP или оставащи суми, които трябва да бъдат изплатени, се показва процента на средствата, за които са поети задължения или са подписани договори, но които все още не са платени или отпуснати.

В края на 2008 г. общите RAL¹⁰ представляваха 48% в сравнение с 65% в края на 2006 г.

6.4. Напредък на национално равнище

Страните от АКТБ, които насочват усилията си към подобряване на конкурентоспособността (Белиз, Ямайка, Суринам, Камерун и Кот д'Ивоар), изпълняват своите програми по-бързо и затова имат по-малки RAC (19% - 24%) и RAL (35% - 56%) (таблица 4).

От 2006 г. насам страните от АКТБ, които насочват усилията си към поддържане на разнообразие (Доминика, Гренада, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът, Кабо Верде, Мадагаскар и Сомалия), успяха да ускорят изпълнението. RAC (19% - 74%) и RAL (32% - 81%) обаче са по-променливи и високи, отколкото средните проценти за RAC (25,3%) и за RAL (48,1%).

¹⁰ С RAL или оставащи суми, които да бъдат ликвидирани, се показва (процентът на) разпределението за програмата средства, които все още не са платени/отпуснати. Те включват оставащите суми, които трябва да бъдат платени (RAP) по съществуващи договори за изпълнение.

Таблица 4: Финансова ситуация по държави

	Разпределяне (€)	Поети ангажменти (€)	Плащания (€)	RAC (€)	RAC %	RAL (€)	RAL %
Белиз	27 719 000,00	21 749 415,38	15 959 198,62	5 969 584,62	22%	11 759 801,38	42%
Ямайка	42 625 000,00	34 656 171,84	27 664 349,83	7 968 828,16	19%	14 960 650,17	35%
Доминика	52 503 000,00	39 472 434,09	22 441 384,45	13 030 565,91	25%	30 061 615,55	57%
Сейнт Лусия	71 623 000,00	50 239 673,65	33 004 820,80	21 383 326,35	30%	38 618 179,20	54%
Сейнт Винсент	51 093 000,00	41 290 569,20	23 600 296,00	9 802 430,80	19%	27 492 704,00	54%
Гренада	5 500 000,00	3 887 119,97	3 224 044,47	1 612 880,03	29%	2 275 955,53	41%
Суринам	21 767 000,00	16 315 936,67	12 176 565,69	5 451 063,33	25%	9 590 434,31	44%
Общо за Карибите	272 830 000,00	207 611 320,80	138 070 659,86	65 218 679,20	23,9%	134 759 340,14	49,4%
Камерун	47 277 000,00	35 349 181,62	29 869 122,30	11 927 818,38	25%	17 407 877,70	37%
Кот д'Ивоар	34 546 000,00	22 655 888,96	15 333 367,71	11 890 111,04	34%	19 212 632,29	56%
Сомалия	13 698 000,00	12 350 524,26	9 301 680,17	1 347 475,74	10%	4 396 319,83	32%
Кабо Верде	4 100 000,00	1 053 727,00	776 332,15	3 046 273,00	74%	3 323 667,85	81%
Мадагаскар	3 500 000,00	2 000 000,00	1 800 000,00	1 500 000,00	43%	1 700 000,00	49%
Междинен сбор за Африка	103 121 000,00	73 409 321,84	57 080 502,33	29 711 678,16	28,8%	46 040 497,67	44,6%
ОБЩ СБОР	375 951 000,00	281 020 642,64	195 151 162,19	94 930 357,36	25,3%	180 799 837,81	48,1%

7. МОНИТОРИНГ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

7.1. Общи положения

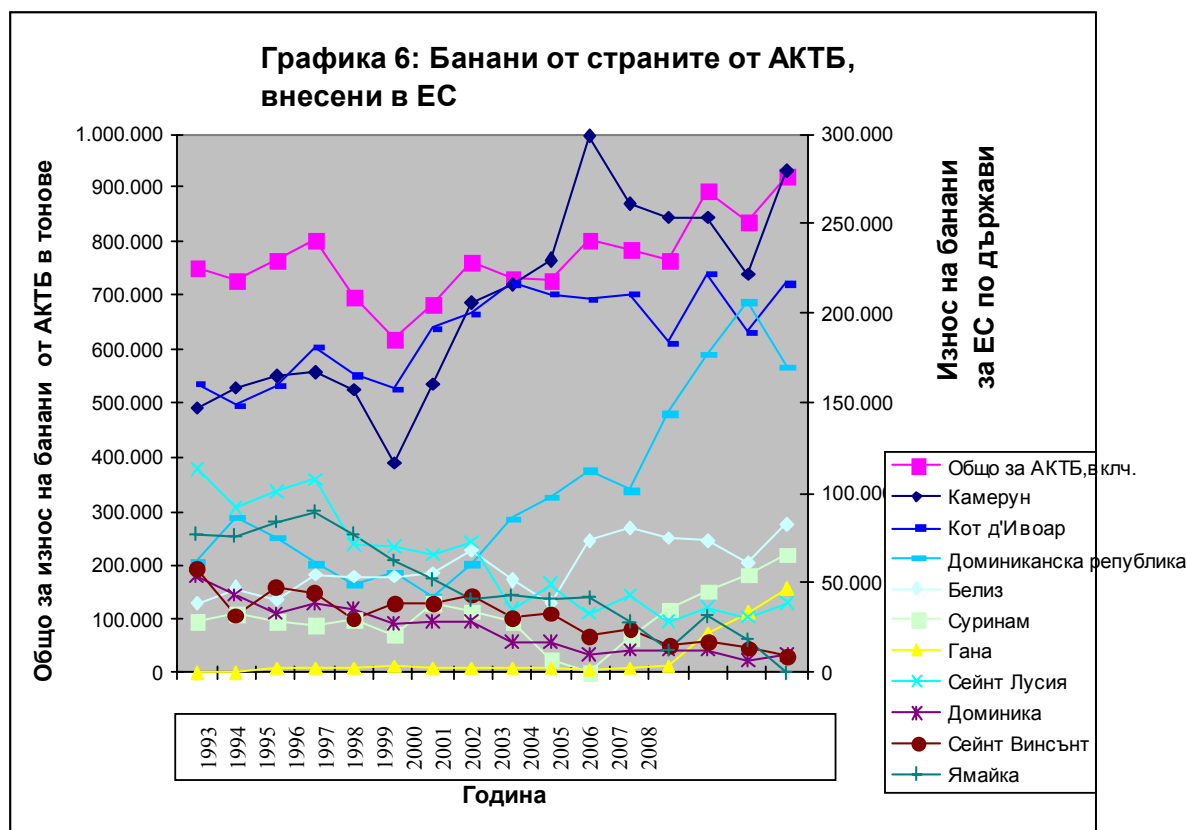
Поръчаната през 2008 г. и завършена през първото тримесечие на 2009 г. външна оценка включваше мисии в 8 държави (Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар, Доминика, Ямайка, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът и Суринам). Като цяло резултатите за източната част на Карибите се прилагат също и за четирите държави, в които не бяха изпратени мисии.

Текущите програми бяха оценявани по отношение на:

- уместност и валидност на целите
- валидност на средносрочните стратегии за реагиране по държави
- ефикасност и ефективност на специалната рамка за подпомагане (СПП)
- резултати от планираните дейности и въздействието им върху конкурентоспособността на производителите на банани за износ
- резултати от планираните дейности за поддържане на разнообразие, както и въздействието от тях върху (предишни) плантатори на банани и (предишни) работници в сектора на бананите
- дългосрочна устойчивост на програмите

7.2. Уместност на стратегиите по държави

Стратегиите за повишаване на конкурентоспособността доказаха своето значение и бяха ясни и постижими в държавите, които 1) показаха сериозна ангажираност за постигането на тази цел; 2) представиха благоприятни агрономически характеристики; 3) притежаваха вече отлично структурирани в търговски аспект сектори и 4) имаха възможност да реструктурират сектора на бананите в сектор, който е ориентиран в по-голяма степен към технологиите и търговията (Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар, Суринам и първоначално Ямайка). Техните програми на специалната рамка за подпомагане дадоха приоритет на производителността, подобряване на качеството и на ориентирането към опазване на околната среда, обучението, маркетинга на нишата и т.н. При техните стратегии бяха взети предвид също така изменящите се пазарни условия и потребности.

Успешното поддържане на разнообразие произтича от комбинация от инициативи на микро-, средно и макроравнище. Програмите на държавите за поддържане на разнообразие не отчитат особеностите, не включват повече сектори и си поставят различни приоритети и срокове; програмите щяха спечелят, ако бяха налице по-ясни насоки.

Относно поддържането на разнообразие оценката даде следните резултати:

- наличие на прекалено много проекти и програми, които се изготвят/се изпълняват (напр. през 2008 г. в Сейнт Лусия бяха в ход 64 текущи програми на стойност 69 млн. EUR).
- наличие на прекалено много целеви области, напр. туризъм, развитие на частния сектор и развитие на земеделието, което води до намаляване на възможностите за значително въздействие.

7.3. Въздействие

Производството на банани играе ключова роля в Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар, Доминика, Ямайка, Суринам, Сейнт Лусия и Сейнт Винсът. В Доминика, Сейнт Лусия и Сейнт Винсът износът на банани представляваше 18,1 %, 19,7 % и 22,3% от общия износ на съответната държава през 2006 г. (ФАО 2008 г.) В сравнение с това в Камерун и в Кот д'Ивоар сектора на бананите представляваше съответно 9 % и 7 % от износа.

Програмите от СРП допринесоха в голяма степен за подобряване на конкурентоспособността в Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар и Суринам, като предоставиха по-големи възможности за оцеляване в по-либерализирана среда.

Делът на традиционните доставчици от Карибите намаля от 52,3 % от общия обем на вноса от страните от АКТБ през 1992 г. на 13 % през 2008 г. Същевременно вносът от Африка нарасна от 37,4 % от общото количество банани от страните от АКТБ през 1992 г. на 59 % през 2008 г., а износът от Доминиканската република (която не е бенефициер по СРП) и Белиз нарасна от 10 % от общото количество банани от страните от АКТБ през 1992 г. на 28 % през 2008 г.

Суринам е пример за успех. Благодарение също така на помощта по СРП производството се съживи и преобрази в ефикасен износен сектор, като Суринам стана единственият традиционен производител от страните от АКТБ, който постигна положителен растеж на износа в периода 2006—2008 г.

В доклада за оценката се посочва, че може да се очаква дейностите да останат устойчиви в краткосрочен и в средносрочен план. Дали Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар и Суринам ще продължат да бъдат конкурентоспособни при различна митническа тарифа, зависи почти изцяло от техния капацитет да увеличат производителността си след 2009 г.

Все още е много рано да се потвърди какви ще бъдат ефектите от помощта по СРП върху икономическата стабилност и разнообразието, тъй като в края на 2008 г. бяха изплатени едва 50 % от разпределените средства. По-значителните инвестиции за поддържане на разнообразие също така са свързани с дейности за конкретно изграждане на инфраструктури (пътища, сгради, т.н.), които предполагат значителни периоди от време, преди да може да започне ефикасното им използване.

Въздействието не може да бъде изразено количествено, тъй като 1) измененията на финансовите правила на ЕС доведоха до по-бавно изплащане и продължаване на сроковете за около половината от дейностите в рамките на СРП за 2003 —2005г; 2) обективно проверимите показатели за някои държави, като например Кот д'Ивоар и Камерун не са правилно разработени и не могат да бъдат използвани за оценка на въздействието и 3) не бяха въведени системи за мониторинг и събиране на данни, за да се събере кумулативна информация относно очаквани и/или действителни резултати, напр. в Белиз.

В резултат от помощта по СРП обаче държавите от източната част на Карибите насочват вниманието си понастоящем към предпоставките за успешно поддържане на икономическо разнообразие. Преминаването от традиционната зависимост от бананите към други възможности е залегнало в техните планове за развитие.

Насочването понастоящем към подсилването на инфраструктурата от първостепенно значение (в Сейнт Винсът и Доминика), подобряването на образованието в селските райони (в Белиз), развитието на частния сектор (в Сейнт Винсът и Сейнт Лусия), включването на обучение по информационни и комуникационни технологии в училищната програма, общо планиране в

туристическия сектор и системи за социална подкрепа ще доведат в края на краищата до положителни резултати. Понастоящем държавите, които са се насочили към поддържане на разнообразие, са ангажирани много по-сериозно с изграждането на капацитет за поддържане на разнообразие на устойчива основа.

Програмите по СРП имат положително въздействие върху целевото население и общности, като финансират специфични инвестиции в социалната сфера (като фондове за инвестиране в социалната сфера, схеми за развитие на селските райони, образование и здравеопазване).

Понастоящем в държавите, ориентирани към конкурентоспособност, секторът на бананите е в по-голяма степен в съответствие с пазарните изисквания и политиките и стандартите на ЕС за опазване на околната среда. Продиктуваните от пазара производствени протоколи (напр. EurepGAP и ISO 14001) подобриха работните условия в селските стопанства, утвърдиха перспективите за опазване на почвите и намалиха отрицателното въздействие върху околната среда. За да получават европейски сертификат, производителите бяха принудени да използват по-рационално средствата и да намалят използването като цяло на химикали, използвани в селското стопанство, материали за опаковане, машинно оборудване и енергия.

Устойчивостта на инициативите за поддържане на разнообразие зависи от ангажираността на правителствата по отношение на включването на тези дейности в годишните бюджетни разпределения и разходни планове. Оценката установи, че държавите, които се стремят към поддържане на разнообразие, използват средствата на СРП за изграждане на национален капацитет за справяне с по-големи и по-дългосрочни предизвикателства и цели, свързани с разнообразието на икономиката.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Комисията положи усилия за ускоряване на изпълнението, като се запазва качеството, приключи с адаптирането, необходимо за текущите проекти по СРП и преразгледа/планира проектите, одобрени през 2006 г., 2007 г. и 2008 г. Реалните плащания по всички програми по СРП се увеличиха от 21 млн. EUR през 2006 г. на 46 млн. EUR през 2008 г. Плащанията за всички програми ще приключат през 2012 г. (с изключение на последващи оценки и одити).

Работният документ на службите включва преглед на препоръките, направени в доклада за мониторинг и оценка на въздействието от 2006 г. (COGEA, 2006 г.) и предприетите действия. За всички 8 държави, за които се докладва в доклада за мониторинг и оценка на въздействието от 2008 г. (HTSPE, 2009 г.), бе отбелязан напредък, както по отношение на конкурентоспособността, така и по отношение на въпросите, свързани с поддържането на разнообразие.

Определен напредък за подобряване на конкурентоспособността и увеличаване на разнообразието

Програмите направиха значителен принос за постигане на целите:

- (1) подобрена конкурентоспособност в Белиз, Камерун, Кот д'Ивоар Суринам, въпреки че подкрепата не може да компенсира щетите от ураганите в Ямайка през 2005 г., 2007 г. и 2008 г.
- (2) подобрен капацитет за успешно поддържане на разнообразие в икономиката в източната част на Карибите, както и земеделско разнообразие (в държавите, където бе проведен мониторинг) в Сомалия, Кабо Верде и Мадагаскар, въпреки че цялостното въздействие не може все още да бъде отразено количествено.

Понастоящем в държавите, ориентирани към **конкурентоспособност**, секторът на бананите е в по-голяма степен в съответствие с пазарните изисквания и политиките и стандартите на ЕС за опазване на околната среда, което поставя основите за трайно развитие на бизнеса.

Изпълнението на препоръките, направени в предишния доклад, доведе до значимо подобряване на своевременното реагиране и качеството на изпълнението в Белиз, Ямайка и на Наветрените островите. Този аспект бе по-незначителен за Камерун и Кот д'Ивоар, които се възползват от по-разнообразни финансови източници и по този начин са по-малко зависими от помощи.

В държавите, в които поддържането на **разнообразие** е приоритет, ефикасността страдеше от липса на насоченост, от прекалено много малки инвестиции със средни стойности от 1—1,5 млн. EUR, което ограничава възможността за въздействие. В допълнение връзките между различните инициативи са все още ограничени и слаби.

Външната проверка препоръчва страните от АКТЬ, ангажирани с поддържането на разнообразие, да преразгледат вноските от техните СРП за програмата за поддържане на разнообразие в икономиката на макроравнище. Това следва да включва оценка на съгласуваността на такива програми и да улеснява определянето/актуализирането на стратегията за поддържане на разнообразие на всяка държава с поставяне на ясни приоритети, включително размера и източниците на финансовите ресурси, необходими за подпомагане и придаване на институционален характер на ключовите дейности.

С цел подобряване на мониторинга и на оценката на въздействието от програмите за поддържане на разнообразие, се препоръчва също така актуализиране и подобряване на логичните рамки и тяхното използване като средства за управление на програми, за да се гарантира, че изпълнителните агенции вземат постоянно предвид очакваните резултати и работят за тяхното постигане, както и активно отчитат одобрените показатели.

Дългосрочната устойчивост на износа на банани от страните от АКТЬ е все още нестабилна

Перспективите за устойчива конкурентоспособност зависят в голяма степен от 1) резултата от текущите международни търговски преговори и 2) капацитета на държавите да постигнат по-големи ползи от увеличената производителност, както и икономии на разходи.

На стратегиите, провеждани от някои държави, им липсваше реалистична оценка на предизвикателствата, свързани с международната пазарна ситуация и бъдещите потенциални последици от сключването споразумение в рамките на СТО и на текущите двустранни търговски преговори. Могат да бъдат постигнати резултати в държави, които 1) показват силна ангажираност за адаптиране към промените в международен план, 2) имат благоприятни агрономични характеристики и 3) вече имат добре структуриран в търговски аспект сектори.

Държавите, износителки на банани, продължават да бъдат изправени преди редица предизвикателства. Те следва да се справят с тях заедно и с международна помощ. Международната общност, включително и ЕС, придават голямо значение на подкрепата за развиващите се държави за увеличаване на конкурентоспособността на цялата им икономика и по-правилното използване на международните търговски възможности. Търговската помощ на ЕС не е насочена единствено към отделни сектори. Една от предпоставките за успех е изготвянето и актуализирането на стратегии, включващи повече заинтересовани страни, за развитие на търговията и за включване в международната търговска система.

Прилагането на СРП през последните десет години позволи на държавите получателки да извършват стратегическо планиране и ще продължи да бъде полезна отправна точка за бъдещи действия.